СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LVI. Ч. 279. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 1-го ГРУДНЯ 1948. — No. 279. JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, DECEMBER 1, 1948. VOL. LVI.

ТРИ ЦЕНТИ в Зл. Д. Америки; ПЯТЬ ЦЕНТІВ Закордоном. Тел. „Свободи": BErgen {4-0807 4-0237 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS in the United States; FIVE CENTS Elsewhere

ПОНАД ПІВТОРА МІЛЬЙОНА ВОЯКІВ У ЗБРОЙНИХ СИЛАХ АМЕРИКИ

Вашинґтон, 29 листопада. — Збройні сили виказують зріст вояків на 20,000 в місяці жовтні, як це виявив секретар оборони Джеймс Форестал. Він теж подав стан збройних сил Злучених Держав, з днем 1 листопада. За його оповісткою армія, маринарка й повітряні сили нараховують 1,564,018 Останнього місяця прийнято наново 26,416 вояків, а нових зголосилося загалом 38,139. Тому, що обрахунки виказують більший прибуток вояків до збройних сил понад число уступаючих по вислуженні, військові кола є того погляду, що молодь заінтересована більше долею країни ніж це було негайно після війни. Пересічно покликають обовязково до служби по 10,000 рекрутів місячно, а крім того голоситься ще добровольці.

НОВИЙ ЛІТАК МАХАЄ КРИЛАМИ ЯК ПТАХ.

Врайт Філд, коло Дейтон, у стейті Огайо. Механічне махання крилами так, як це робить птах у леті — оце найновіший осяг летунства. Про такий штучний винахід мріли від століть, а тепер він уже находиться в стані здійснен... Це виказав інженер повітряних сил, Адам Дж. Столценберґер. Новий винахід названо "ориттер". Столценберґер походить з Ню Йорку, підчас війни був бомбардуючим пілотом. Після війни він займався будовою механічних птахів і збудував їх 250 в різних видах. Він надіється, що він буде першим винахідником після Леонарда да Вінчі, якому вдалося винайти штучну птицю.

ПРЕЗИДЕНТ ЗА ЗРЕАЛІЗУВАННЯ ОБЕЗПЕЧЕННЬ ЗДОРОВЛЯ.

Урядова статистика виказує, що з причини недуг продукція Злучених Держав терпить 25 раз більші втрати кожного року ніж з причини страйків. Оце головна причина, чому президент Труман намагається здійснити свою мрію про забезпечення здоровя. У розмові з представником щоденника Ню Йорк Таймс Оскар Р. Ювинґ, адміністратор федерального забезпечення заявив, що президент не буде зважати на всі перепони, які ставлять цьому проєктові медичні кола, бо інтерес країни вимагає цього під теперішню пору. Крім того лікарі, на думку Ювинґа, не втратять нічого зі своєї професії.

БУДУТЬ ПОКЛИКАТИ ЛІКАРІВ ДО АРМІЇ.

Ст. Луїс. — Спеціяльний побір лікарів до армії буде зарядженим, якщо вони не зголосяться у відповідній кількості як добровольці — таке заявив д-р Джеймс С. Сарджент з Милвокі, голова ради медичної служби Американського Медичного Товариства. Він признав, що обовязкове покликування лікарів не є вказане, одначе коли зайде необхідність, це мусить бути переведене.

ПРИГОТОВЛЯЮТЬСЯ НА ЕВАКУАЦІЮ АМЕРИКАНЦІВ З КИТАЮ.

Сан Франсиско. — „Оперейшен Орієнт", як служба Американського Червоного Хреста, тримає вже на поготівлі військові й цивільні літаки для перевозу американців з Китаю. Перший транспорт має приїхати 10 грудня кораблем. Серед поворотців находяться такі, які вже мусіли забратися з загрожених околиць Китаю.

СКАСУВАННЯ ЗАКОНА ТЕФТА-ГАРТЛІЯ В ПРОГРАМОВІЙ ПРОМОВІ ПРЕЗИДЕНТА.

Вашинґтон. — З дотеперішніх вісток виходить, що президент Труман не думає відкладати на дальший плян заповідженого ним скасування робітничого закона Тефта-Гартлія, а поставить це як одну з перших точок після скликання конгресу в січні. Він має заговорити про це в своїй програмовій промові "Про стан Країни". Водночас із скасуванням він має запропонувати привернення Акту Вагнера з 1935 р. з поправками.

ВІДКРИТТЯ ОПЕРОВОГО СЕЗОНУ.

Ню Йорк. — Сезон в Метрополітен Опері почався в понеділок 29 листопада виставою опери "Отельо" Вердія. На першій виставі явилася майже вся музикальна знать, а крім того представники товариського, бизнесового й політичного життя. Це щойно втреге виставлено оперу Отельо на відкриття сезону в Ню Йорку. Вперше передано оперу теж по телевізії. На виставі явилося 3,000 осіб, а по телевізії користали з неї сотки тисяч людей в північно-східних містах. Титулову ролю Отелія грав з великим успіхом Рамон Вінай, орхестрою диригував Фриц Буш.

ЕСТОНЦІВ ДЕПОРТУЮТЬ ДО ШВЕЦІЇ.

Вашинґтон. — Уряд поробив перші кроки, щоб депортувати до Швеції 84 естонців, які переплили лодкою через океан з Европи, шукаючи захисту перед комуністами. Тому, що вони не мали пашпортів, іміграційна влада мусить поступити з ними відповідно до постанов закона. Перша група естонців, які прибули лодкою негайно після війни, мала ліпше щастя, бо їм дозволено на побут в Злучених Державах. Теперішня група в числі 84 осіб, прибули до Вилминґтону, в стейті Норт Каролайна, а потім опинилися в іміграційній стації на Елис Айленд.

КОМУНІСТИ ВИНАЙШЛИ ВЖЕ КОНЦТАБОРИ В АМЕРИЦІ.

Ню Йорк. — Високі комуністичні достойники, які приїхали з доручення Кремля до Злучених Держав для ведення підривної роботи серед робітничих кол, нарікають, що уряд Злучених Держав уже придумав концентраційні табори для комуністів. Першим таким табором має бути іміграційна стація в Елис Айленд під Ню Йорком, в ній опинилися для депортації деякі провідники, яких одначе випущено на волю за складенням поруки.

Підписання договору в Европі надією на мир — погляд Гофмана

Вашинґтон, 29. листопада. — Ціллю Пляну Маршала є піднесення особистого поголовного доходу в країнах західної Европи з $320 до $500 річно — таке заявив Адміністратор Економічної Кооперації Пол Гофман на зібранні урядовців і працівників цієї світової агенції в приявности В. Авереля Гарімана, подорожуючого амбасадора до країн, обнятих цим пляном. Гофман сказав, що такий осяг недопустить до третьої світової війни. Він виказав у загальних начерках способи, при допомозі яких европейські країни змагають до відбудови свого добробуту після другої війни. Гофман, Гаріман і секретар Маршал відбули довірочну конференцію з президентом Труманом для обговорення енергійної програми для виконання програми ЕКА.

ЗА НОВИЙ ПШЕНИЧНИЙ ДОГОВІР ДЛЯ СВІТУ.

Вашинґтон. — Перед закінченням четвертої сесії Харчової й Рільничої Організації Обєднаних Держав прийнято резолюцію, щоб скласти плян для введення в життя міжнародного догововору в справі постачання пшениці й інших земельних плодів. Це виявив секретар рільництва, Чарлс Ф. Бренан, який є головою цеї агенції. Минулий конгрес відмовився ратифікувати договір, опертий на засаді, щоб ціна пшениці по всьому світі була однакова і не перевищала суми $2 від бушля, а щоби теж не була нижчою від $1,10. Підчас нарад виявлено погляд, що найнижча ціна повинна бути ще нижча.

КОНАЛІ ЗА БІЛЬШУ АКТИВНІСТЬ ЧІЯНҐ-КАЙ-ШЕКА.

Вашинґтон. — Серед високих урядовців панує погляд, що Китай, а з окрема генералісімо Чіягн-Кай-Шек повинні були виказати більшу діяльність для себе самих, заки звернулися до Америки за допомогу в боротьбі проти комуністів. Про це говорив сен. Там Конaлі на пресовій конференції, коли згадував про приїзд пані Чіянг-Кай-Шек до Злучених Держав в справі допомоги для Китаю.

Не зважаючи на такий погляд політичних кол, американський уряд і президент виявили велику прихильність до пані Чінґ-Кай-Шек тим, що президент рішив вислати на Західне побережжя свій літак „Свята Корова" на її зустріч, коли вона приде сюди з Гонолулу, де вона опинилася в дорозі з Китаю. Представники конгресу заявляють готовість вислухати її прохання і підготовляють переслухання її на спільнім засіданні обох конгресових комісій закордонних справ у пятницю.

ВИСИЛАЮТЬ ХУДОБУ З АМЕРИКИ ДО ГРЕЦІЇ.

Ню Йорк. — Фундація Близького Сходу, яка перейняла на себе завдання, ведені недавньою УНРРА, вислала досі шість раз тільки худоби до Греції, що післала була УНРРА. Фундація вислала туди 14,000 телят, коштом $120,-000, а в дорозі находиться ще 7,000 штук. Підчас війни знищено стан худоби в Греції на 60%.

ЗАСУДЖЕНІ ЯПОНЦІ АПЕЛЮЮТЬ ДО АМЕРИКАНСЬКОГО СУДУ.

Токіо, 30 листопада. (ЮП) — З головної квартири ген. МекАртура сьогодні вранці повідомлено, що щонайменше двох з сімох засуджених на стричок головних японських военних злочинців, а можливо і всі, звирнулися до Верховного Суду Злучених Держав з проханням розглянути ще раз їх справу. Вони, покликуючись на міжнародні договори, квестіонують легальність їхнього суду і засуду. Як відомо, ген. МекАртур потвердив видані на них вироки смерти. Становище американського Верховного Суду важко передбачити, але апель обвинувачених щонайменше витягне виконання вироку смерти.

ПІДПОЛЬНА ЦЕРКВА В СОВЄТСЬКОМУ СОЮЗІ СПІВРАЦЮЄ З У.П.А.

Діссельдорф, Німеччина, 30 листопада. (АП) — Один німецький єзуїт, о. Курц Шекаля, з доручення своєї церковної влади відвідав таємно Совєтський Союз і тепер, після повороту, заявив на пресовій конференції, що він ствердив в Совєтах наявність підпольної церкви, яка нараховує мільйони вірних. Він заявив, що християни всіх обрядів в Совєтському Союзі є проти контрольованої совєтським урядом православної церкви з виразними політичними цілями і тому створили „печерну церкву" та в катакомбах моляться Богу, як за давних часів переслідування християнства. О. Шекаля заявив, що ця „печерна церква" найбільше поширена в Україні та в балтийських країнах. Він додав, що ці християни „тісно співпрацюють з українським визвольним рухом". Зі зрозумілих причин о. Шекаля не хотів виявляти всіх подробиць в цій справі.

Гідна постава вояків У.П.А. перед судом в Чехословаччині

(Власна кореспонденція „Свободи").

Братислава, 20. листопада. (ІК.). — Столиця поневоленої козунізмом Словаччини вже від трьох днів є цілком під знаком першого судового процесу проти вояків Української Пвстанчої Армії, що його за очевидним нказом з Москви переводить чехословацький державний суд. Процес почався в четвер, 18. листопада, в головному будинку братиславського державного суду при Міхалковій вулиці та на підставі нового комуністичного закону про „охорону республіки". Після довгої, нерівної і героїчної боротьби проти ворога своєї вітчизни на своїй рідній землі, та після катувань в підвалах комуністичних тюрем в Чехословаччині, тепер стали перед комуністичним судом чотирьох гордих українських борців за волю. В першому дні відбулося читання довгого акту обвинувачення, в якому комуністичний президент суду не щадив підсудним епітетів в роді „бандерівських бандитів", „вбивців" і т. п. Негайно після прочитання акту, встав обвинувачений Іван Кліщ та в імені всіх підсудних заявив: „Ми, вояки Української Повстанчої Армії, що склали свою вояцьку присягу і як дисциплíновані вояки збройної сили нашого народу виконували накази свого командування, протестуємо проти того, щоби нас називали бандитами і вбивцями". В дальшому він заявив, що як під час розправи не вживатимуть у відношенні до них виключно назви „підсудних" а до їх армії виключно назви „Українська Повстанча Армія" та якщо не звернуть їм відібраних від них їхніх військових уніформів та їхніх військових відзнак, вони не відповідатимуть на жадні звернені до них запити. Протест і домагання дуже заскочило суддів як і численну пеструю публику, що відразу побачила процес в іншому світлі, як того бажали собі режісери. Президент суду перервав розправу і після повних двох годин нарад він наказав принести на залю військові уніформи та відзнаки підсудних. В дальшому ході розправи вживається вже тільки назви УПА і відповідно до того достосовується в деякій мірі теж місцева преса. Перебігові процесу приглядаються, крім совєтського генерального консуля в Братиславі, Теплова, теж військовий аташе СССР в Празі, полк. Сізов та цілий ряд совєтських, польських і чеських офіцерів. Про перший день розправи місцева комуністична „Праца" з 20. листопада пише:

„Перед державним судом в Братиславі почався під проводом віцепрезидента юстиції, Кароля Бидрни, процес проти чотирьох бандерівців, які як члени української підполної армії УПА боролися за створення самостійної української держави, до якої мала б належати і частина Словаччини. На лаві обвинувачених засіли: 25-літній Іван Кліщ-Бізон, 34-літний Павло Лесняк-Зірка, 34-літний Микола Маслюк-Хмара і 35-літний Василь Рибка-Василь. Усі вони є української народности та без усталеної державної приналежности. Обвинувачує віцепрокуратор державного суду, д-р Феєш. Оборонцями з уряду виступають: д-р Краль, д-р Шімкович, д-р Диниш і д-р Лакс. Голова сенату, віцепрезидент К. Бидрна, прочитав акт обвинувачення, яким закидується підсудним, що вони, як члени української підпольної армії УПА, брали участь не тільки в терористичних акціях проти совєтської армії і польського війська і органів безпеки, але взяли участь теж в збройних рейдах по території Східної Словаччини, щоби не допустити до консолідації післявоєнних відносин в ЧСР. Цими чинами вони поповнили злочин замаху на республіку та злочини

(Продовження на стор. 2.).

ПІДГОТОВКА БАЛЬШЕВИЦЬКОГО ПЕРЕВОРОТУ В БЕРЛІНІ

Берлін, 30 листопада. — Берлінські комуністи вчора почали вже конкретні заходи для встановлення в совєтському секторі окремого міського управління, а совєтський головнокомандуючий, маршал Соколовський, в листі до американського губернатора, ген. Л. Д. Клея, заповідає комуністам свою піддержку й охорону. Вчора після полудня комуністичний речник міської ради, Оттомар Ґешке, заповів на сьогодні її засідання разом з "демократичним бльоком", іменно комуністичною партією. Негайно після того західним військовим губернаторам доручено у Франкфурті листи маршала Соколовського, в яких він заповідає совєтську "півпрацю... для створення передумов, які забезпечили б нормальну діяльність всім демократичним представникам і агенціям берлінського управління". Рівночасно комуністичне керівництво професійних спілок заповіло на сьогодні після полудня "масову демонстрацію" всіх робітників для піддержки заходів для створення комуністичного управління. Большевицький поспіх в підготовці та переведенні перевороту в місті вияснюється зі західного боку фактом, що на найблищу неділю в західних секторах Берліна заповіджено вибори до міської ради і комуністи намагаються попередити цей факт, щоби опісля мати "легальну" базу для своєї дальшої підривної роботи. Передбачується теж можливість, що Совєти зорганізують "переворот", щоби в той спосіб поставити західних союзників перед доконаним фактом і в той спосіб "розв'язати" цілу проблему Берліна, що стала причиною міжнародної кризи. На таку евентуальність західні союзники, виходило б, приготовані. Останні совєтські заходи вони прийняли з питомим їм спокоєм, а американський командант Берліна на зсякий випадок остеріг комуністів перед "робленням революції".

СОВЄТИ ПОГОДИЛИСЯ НА НОВИЙ ПЛЯН "НЕВТРАЛЬНИХ" ЩОДО БЕРЛІНА.

Париж, 30 листопада.—Рівночасно з повідомленням про совєтську підготовку, встановлення окремого комуністичного управління в Берліні, аргентинський міністер закордонних справ і цьогомісячний предсідник Ради Безпеки, д-р Брамуґлія, повідомив, що Совєтський Союз погодився на його новий плян для остаточного полагодження совєтсько-західного спору щодо Берліна. Новий плян незаінтересованих в цій справі безпосередньо членів Ради Безпеки передбачує рівночасно введення одної совєтської валюти в Берліні під спільною чотиродержавною контролею та перервання совєтської бльокади міста. Совєти мали погодитися на пропоноване створення окремої комісії "невтральних" та на доставу їй всіх потрібних інформацій, що допомогли б перевести в життя плян одної валюти. Д-р Брамуґлія заявив, що його плян розв'язує тільки процедуральну сторінку спору, передбачуючи методи його полагодження, а все інше мало б бути ще встановлене.

РОЗБІЖНОСТІ МІЖ ЗАХІДНИМИ СОЮЗНИКАМИ В СПРАВІ НІМЕЦЬКОГО РЕЖІМУ.

Франкфурт над Майном, 30 листопада — Американський військовий губернатор Німеччини, ген. Л. Д. Клей, заявив вчора, що між західними союзниками існують ще деякі розбіжності думок щодо встановлення окупаційного статуту західної Німеччини, що мало б бути переходовою фазою до часу заключення мирового договору. Плян цего статуту вже готовий і пересланий до апробати урядів західних союзників. Опісля він буде переданий до ухвали німецькій конституційній асамблеї. Не зважаючи на деякі розбіжності думок, ген. Клей виявив переконання, що ці розбіжності пощастить вирівняти.

ВІДКЛАДАЮТЬ ПОЛАГОДЖЕННЯ СПРАВИ ІТАЛІЙСЬКИХ КОЛОНІЙ.

Париж, 30 листопада. — З кол американської делегації в ООД заявляють, що кінцеве полагодження справи колишніх італійських колоній буде, правдоподібно, відложене до чергової сесії Генеральної Асамблеї, з огляду на брак часу, щоби тепер можна було перевести повні дебати. Ця думка мала б зустрічатися в опозицією Британії, яка вважає, що в такому випадку повинна відбутися в цій справі надзвичайна сесія О.Д. в Лейк Соксес.

БРИТАНІЯ ЗМЕНШУЄ СВОЇ СИЛИ В ЄГИПТІ.

Каїро, 30 листопада. — Діючий міністер закордонних справ Єгипту заявив вчора в сенаті, що Британія "звужує" свої військові споруди в зоні Суезького каналу та поступово переносить їх з Єгипту. Загальну кількість британських військ в цій зоні обраховується ще на 150,000.

ІЗРАЇЛЬ ПРОХАЄ ПРИЙНЯТТЯ ЙОГО В ЧЛЕНИ О.Д.

Париж, 30 листопада.—Вчора ввечорі, точно один рік після ухвалення Генеральною Асамблеєю резолюції про поділ Палестини, міністер закордонних справ Ізраїля вніс на руки генерального секретаря О.Д., Триґве Лі, прохання про прийняття його країни до цеї міжнародної організації. В проханні стверджується, що новостворена держава Ізраїля була досі визнана вже урядами 16 країн. Загально вважається, що прохання Ізраїля піддержить Америка.

ЗАКІНЧЕННЯ СЕСІЇ О.Д. ЗАПОВІДАЮТЬ НА 13 ГРУДНЯ

Париж, 30 листопада. — В поінформованих колах вважають, що цьогорічна сесія Генеральної Асамблеї закінчиться в дні 13 грудня. Секретаріят О.Д. робить заходи, щоби основні праці закінчити вже попереднього дня. Велика частина американської делегації мала б виїхати з Парижа вже в дні 10 грудня на пароплаві "Америка".

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street. Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сити і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
Число з понеділка (англійською Частиною):		Monday's issue (the Ukrainian Weekly, English language supplement):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582.

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ЗВІТУВАТИ, А НЕ ЗАПОВІДАТИ

Подавати по можності точно й об'єктивно новинки з різних подій та різних ділянок життя вважається головним завданням американської преси. Газета повинна інформувати якнайдокладніше і таким чином давати якнайбільше матеріялу читачам для вироблення самостійної думки в цій чи другій справі. Тому саме передовий американський часопис — Ню Йорк Таймс — містить постійно на першій стороні з гордістю пригадку про "Всі новинки, що надаються до друку", даючи тим до зрозуміння, що вважається у цій газеті за найважніше. Це є точні й провірені новинки.

Одначе репутація американської преси щодо точности, пише Е. Т. Ліч, дуже потерпіла через останні президентські вибори і несподіваний вибір Гері С. Трумана президентом. Бо ж з цього, що передавала подавляюча більшість американської преси, можна було заключати, що не може бути навіть найменшого сумніву щодо вибору Дюія президентом. Тому, що сталося інакше, по виборах зачали нарікати на пресу, неначе б вона відступила від свого звичаю і подавала неточні й односторонні звідомлення з виборчої кампанії. Одначе на ділі так не було. Такі газети, як от Ню Йорк Таймс, передавали докладно і сумлінно виборчі матеріяли, звязані як з одним, так і з другим головним кандидатом на президента. Це тільки читач представляє собою такий дивогляд, що має коротку память на речі, з якими він погоджується, а зате великанську память щодо того, що було друковане, а йому нелюбе. Те останнє прибирає в нього нераз і несвідомо величезні розміри і заважує на оцінці газети. Читач хвилево забуває, що в дійсності куди більше місця дано в газеті на те, з чим він погоджується, чи що йому дороге, а не на те, проти чого він протестує, Але це, як пише Ліч, така поведінка читачів, що з нею уже зжився кожний редактор.

Проте видавці й редактори американських газет таки взяли собі до серця закиди читаючої публики в справі останніх президентських виборів. В давних часах американські газети були наскрізь партійні. Демократичний часопис збував мовчанкою діяльність республиканських кандидатів, а республиканський демократичних. Цього, як знаємо, тепер не було. Зате, як ствержено, було забагато різного роду аналіз "знавців", з яких виходило, що президент Труман не має ніяких виглядів, щоби бути вибраним президентом. Було забагато оречень "інститутів прилюдної опінії" й було забагато статтей, писаних в такий спосіб, що республиканці певно прийдуть до влади і Дюї буде наступним президентом. Навіть колумністи потратили голови і собі заповідали певну перемогу Республиканської партії. Часописи один за одним старались перебігати себе в різних пророкуваннях, що то буде, як Республиканська партія прийде до влади, вважаючи демократичну програ як безсумнівну.

Американська преса — як вона сама до цього признається—дістала добру науку. Тепер вона заповідає, що подібне вже більше не трапиться. Преса вертає до звідомлень про факти і статей, опертих радше на фактах, ніж на заповіданнях.

Ці речі добре знати усім нам, теж і українській пресі. Деякі завваги повинні би бути цікаві й для українського читача, що теж добре памятає, що йому не подобається, а замало уваги звертає на це, що повинно б його вдоволяти і чого назагал буває в газеті доволі багато.

АБИ БУЛО ЯСНО

Українці на европейському континенті, як в самій Україні так і на еміграції, в минулому не виявляли окремого зацікавлення не тільки Америкою і загальними американськими проблемами, але ще можливо навіть менше самими американськими українцями. Це має своє вияснення, але воно справи не змінює ані не виправдує. Велика шкода, бо основне знання Америки та американсько-українського життя могло допомогти европейським українцям не менше від долярів.

З жалем доводиться ствердити, що ця справа ще не цілком наладнана й сьогодні, головно як ідеться про цілість проблем та насамперед про зацікавлення і розуміння американських українців їх европейськими братами. Переглядаючи европейську українську пресу, там подибується відносно тільки дуже мало інформацій про американських українців, їх життя і положення та про їх думки і наставлення. Час до часу можна зустріти коротку вістку про одну, чи другу подію, якнебудь зв'язану з цілостю загальних українських проблем, але натомісць досі майже не доводилось зустрічати серіознішої спроби характеристики власне американських українців на загальних американському і українському тлах. Якщоб українська европейська преса була досі написала бодай — скажімо — один відсоток того, що наша скромна преса в Америці написала про европейських українців взагалі а про теперішню еміграцію зокрема, то була б зробила велику прислугу загалові своїх читачів, бо була б допомогла їм зрозуміти не одну важливу для них і для української справи проблему. Якщо вже не має там між ними охочих, щоб самі завдали собі труду та пробували вияснювати ці справи, простудіювавши їх уважно, то могли б вони з більшою увагою поставитися до інформацій та вияснень цих тем в нашій американсько-українській пресі. В додатку, навіть між тим мінімальним, що досі для европейських українців в їх газетах про їх братів в Америці написано, знову часом треба було ствердити, якщо не свідоме впроваджування своїх читачів в блуд, то дивну ігнорацію положення, наставлення і проблем американських українців. Під цим оглядом пригадується хочби довша стаття Зенона Пеленського „Подув свіжого вітру", надрукована в кількох числах мюнхенської „Української Трибуни" в серпні минулого року.

Конкретну причину до цих спостережень дають нам проголошені в останньому часі в українській европейській пресі міркування та пляни щодо світової співпраці українців у зв'язку зі створенням Української Національної Ради. Для прикладу згадаємо про опублікованну там (напр. „Час" з 24 жовтня) „Паризьку Постанову про співпрацю Виконного Органу УНРади з центральними громадськими організаціями у Франції і В. Британії".

Нас не обходили б форми співпраці центральних організацій в тих країнах, якщоб не долучено і згадки про наші американські. В цій постанові м. і. сказано: „Опорою для виконання роботи ресорту внутрішніх справ Національної Ради повинна стати центральна громадська організація в кожній країні... За океаном такими центрами можуть буди ЗУАДКомітет в Америці, Допомоговий Фонд Укранців Канади..." і т. д. В дальшому вияснюється цілий ряд форм такої співпраці, стверджуючи, що „в першу чергу треба забезпечити координацію роботи цих осередків і загально-національне керівництво їх роботою, що мусить належати Національній Раді (ресорт внутрішніх справ)"

На цій наскрізь неправильній базі — як йдеться про відношення до американських українців — побудовані такі ж самі наскрізь мильні і дальші міркування на тему „співпраці". На подібну тему недавно можна було прочитати навіть в одній з наших американських газет один „Комунікат" української інституції в Европі, яка „зобов'язує" американських українців до відповідної справи.

Такі і подібні заяви, твердження і комунікати можуть бути тільки шкідливим наслідком непоінформованости навіть провідних кол українців в Европі про становище американських українців. Що ж тоді говорити про загал. Вони не здають собі справи, що в Америці є американці українського роду та американські організації з окремим узглядненням українських справ. Тому ніяка українська інституція в Европі не може „забезпечити" собі „загально-національного керівництва" роботою цих організацій американських українців, ані їх до нічого „зобов'язувати". Якщо б українці в Европі взагалі, а їх провідні кола зокрема були завдали собі труду точно познайомитись, наприклад, з „Відозвою Пан-Американської Української Конференції" з минулого року і там вже в першому реченні вичитали б бажання всіх американських українців „віддати наші сили всеціло на службу нашим країнам та на допомогу і оборону" України, вони були б тоді теж поробили собі відповідні висновки щодо форми співпраці. Тоді вони зрозуміли б, що до такого становища зобов'язує американських українців їхня честь і добровільно прийняті за свої зокони їх країн, як теж переконання, що тільки як під кожним оглядом льояльні громадяни своїх американських країн вони можуть успішно допомогти теж країні свого походження, чи походження їх предків,— Україні. Ширші вияснення на цю тему заінтересовані могли подибати в безлічі всіляких статей та міркувань в нашій американській пресі, а в останньому теж в конкретному на цю тему докладі проф. Степана Мамчура на конвенції Ліги Укранської Молоді в Акрон та з дискусій над ними, проголошених в кількох числах цього щоденника.

З усіми цими фактами повинні основно познайомитися і з ними рахуватися ті, що забирають голос в американсько-українських справах. Вони повинні це зробити в своєму конкретному та загально українському інтересі.

СКІЛЬКИ НАС Є?

„Сильна ріка Дніпро своїми водами і плідна мати козацька" — так писав кошовий отаман на Січі Запорозькій Іван Гусак до гетьмана Івана Мазепи 1697 року. Пригадуємо картину України з часів революції Богдана Хмельницького, коли син патріярха Антиохінського Макарія, діякон Павло Алеппа, описував нашу землю „багату на діти", що були „мов пісок земний".

Український народ перед великою війною 1914 року і по ній дав найбільший приріст у світі, а саме — 24 до 30 дітей щороку на тисячу. Але проти життевої сили українського народу виступила большевицька Москва з пляном знищити, викоренити українців, як націю, ворожу комуністичній диктатурі. Як це зроблено — всі знають. Москва пляново зорганізувала голод на Україні. Москва вислала на Сибір і на Північ Московщини мільйони українців. 1929 року статистика показує, що в межах Советської України (без Кубані та українських частин Курщини і Вороніжчини) було населення коло 30 мільйонів. Українців начислялося коло 22 мільйонів, інші були — росіяни, жиди, німці, болгари, поляки, білорусини.

1930 року прийшла доба колективізації що принесла зі собою — масове переселення з України і голод, що забрав мільйони людей, головно селян. Втрати української людности були такі великі, що московські диктатори самі перелякалися: тому перепис людности, зроблений 1937 р., скасовано і надиктовано бажані Москві числа року 1939. Однак відомості про наслідки перепису з р. 1937 дійшли в той час за межі СССР. На жаль, наша преса тоді на це не звернула уваги. А ці числа застрашаючі: украінців було в Советській Україні року 1938 коло 18 мільйонів. Отже — порівняно з роком 1928, зменшення майже на 4 мільйони.

Щож далі? Прийшла друга світова війна. Український народ опинився між двома жорнами — большевицьким і націстичним. За німецької окупації зроблено перепис людности України і начислено (без Херсонщини, яку тоді окупувала Румунія(коло 16 мільйонів усіх мешканців.

Воєнні втрати нашого народу в роках 1939-1945 процентово значно більші ніж втрати російського народу. До цього ще треба додати таке:

Німецька окупація мало заторкнула чисто російські території; вона була головним чином на Україні та Білій Русі. Тому то й так званих „східних робітників" Німеччина брала переважно з України. Ці люди вернулися до СССР, але Москва їх додому не пустила та погнала на каторжні роботи в Сибірі. Отже ці мільйони нашої молоді втрачені для українського народу.

Тому, коли хочемо вести реальну політику, а не літати мріями попід небеса, мусимо залишити декламації, мовляв, нас є 40 чи 50 мільйонів. Так, нас мусіло б бути 50 мільйонів, якби не московський большевизм. Тепер нас, у цілому Советському Союзі, може бути коло 25 мільйонів. Це сумна правда, що ми, через московську большевицьку політику не тільки не розрослися від року 1920, а навпаки, нас стало менше. Тому горді слова кошового Гусака про „плідну матір козацьку" треба замінити гірким жалем Тараса Шевченка:

„Плач, Вкраїно, бездітна вдовице"...

Цей стан українського народу вимагає від нас обережности в нашій політиці і в пропаганді: не сміємо давати ворогові притоки і оправдання для дальшого нищення нашого народу. Пропаганда повстанства за всяку ціну і без надії на успіх — теж може бути використана ворогом для викорінювання нашої нації. Знаємо факти, що ворог деколи сам провокує нашу людність на повстання, щоб криваво його задушити і запанувати над стероризованою людністю.

Історія показує, що не всі народи безсмертні: є нації, що вигинули від руки ворога, до ноги, „до ссущого младенця", як читаємо у наших літописців. Такої долі мусимо стерегтися.

На еміграції в Европі є польський генерал Янушайтіс. Він був у советськім полоні в Москві після 1939 року. Він оповідає, що до нього у в'язницю приїздив нераз сам голова советського НКВД Берія, переконувати Янушайтіса, щоб він став на чолі польської армії в СССР. Берія доказував польському генералові, що найбільшим ворогом Польщі і Москви є Україна, а тому треба спільними силами вирішити це „прокляте питання"...

Цей приклад показує, що політика російської держави від часу царів не змінилася. 1914 року царський міністер закордонних справ Сазанов сказав українській делегації, що протестувала проти переслідування українців в окупованій російською армією в Галичині: „Тепер прийшов відповідний час, щоб раз назавжди зробити кінець вашому українству". Берія зовсім не оригінальний, він тільки повторює слова Сазонова.

Ця загроза збоку Москви лишається. В такий момент тільки політична єдність і відповідальність у національній політиці можуть врятувати нас від смерти політичної і фізичної. Числа наших втрат вимагають від нас напруження всіх сил на те, щоб не загинути.

Р. Т.

ГІДНА ПОСТАВА ВОЯКІВ УПА

(Продовження зі стор. 1-шої).

вбивства і грабунку. Обвинувачені пляново змагали до того, щоби ослабити оборонну здібність республіки. При цьому вони розраховували на скорий вибух нової світової війни. Влітку 1948 року обвинувачені перейшли в повному озброєнні польсько-чехословацький кордон в околиці Межиляборця, маючи приказ дістатися до Австрії. При цьому вони мали вважати, щоби, по можності, не входити в збройні сутички з чехословацькими органами безпеки. Проте, в разі потреби вони мали наказ знищити кожного, хто хотів би їм перешкодити в їх плянах. У лісі, біля села Прибилін, збираючи грибн наткнулися на них надстражмайстер Матей Штепіта. Коли обвинувачені переконалися, що тут йдеться про члена СНБ (чеське НКВД — прим. редакції), вони задушили його і розбили йому голову, а трупа закопали.

„Після прочитання акту обвинувачення почався допит підсудного Івана Кліща. На запит, чи признається до наведених в акті обвинувачення вчинків, він заявив, що це він убив надстражмайстра Штепіту. Далі Іван Кліщ потвердив, що від 1944 року він належав до УПА та що він має вищу військову рангу. Він описав терористичну діяльність УПА в Советсь-

(Докінчення на стор. 4).

М. Брадович.

ЧУЖИНОЮ

23)

— Мусимо звичайно тим часом терпіти, відповів господар, а разом з тим намагаємося тримати москвинів принаймні в якихось межах пристойности. Між іншим маємо особливий зразок московського нахабства. Советський посол жадав в Анкарі видання консулярного секретаря, вашого приятеля Носенка, запевняючи, що він є звичайним злочинцем, бо спроневірив нібито державні гроші. На це міністерство відповіло, що потрібує формальних доказів для переведення доходження, бо обставини небезпечної втечі „невозвращенца" були йому відомі, не зважаючи на те, що всі учасники цеї афери мали хоч і цілком різні причини мовчати. Але виїзду Носенка, як я довідався, не буде роблено ніяких перепон. Міністерство дало вже відповідні зарядження контрольній владі на кордоні, і заявить советському послу, що Носенко передістався за кордон таємно...

— Ми справді не знаємо, як вам дякувати за всі ваші старання для нас, промовив Марко зворушено. — Може матимемо нагоду віддячитися, коли Україна буде вільною.

— Я не маю сумніву відносно цього — відповів господар поважно, — а тим часом, спільний ворог — спільна справа.

— А тепер до наших ближчих справ, казав він далі. Я хотів би, щоб принаймні ваш виїзд відбувся приємніше ніж ваш побут в Царгороді. Ваші приятелі виїздять сьогодня вечором по девятій. Про те, щоб їм нічого злого не сталося, подбають мої приятелі. Таємницю ж вашого існування на землі буде заховано найкраще, коли ви виїдете поза межі Туреччини автом. Ви зможете зачекати на ваших земляків в Свіленграді і подорожуватимете далі разом з ними.

Плян цей був остільки розважним, що на нього можна було відповісти лише сердечною подякою. Дальшу їх розмову перервав прихід Рябошапки і Козія. Лишалося передати листи з кількома поясненнями відносно осіб, для яких їх було призначено. Скориставши з того, що Козій розмовляв з господарем, з яким він мав тепер співпрацювати самостійно й безпосередньо, Марко промовив до Рябошапки: не знаю, коли й де побачимося ми знов,може на чужині, а може й на Україні, а тим часом прошу вас бути певним, що ваша родина на чужині поневірятися не буде. Коли вам пощастить видобути дружину і дітей поза межі советського пекла, умістить їх десь в Галичині, щоб діти виростали в національнім оточенні та були гідними батька. Ми будемо дбати про них. Даю вам цю особисту пораду, бо знаєте, що нас вяже щира приязнь.

Рябошапка глянув вдячно на приятеля, відповідаючи усмішкою в якій радість лучилась з смутком. — Мені видається, що ви є в стані читати думки інших — промовив він. Я хотів властиво зробити це. Самий я вже не здібний ані господарити, ані робити якусь іншу байдужу працю. Мене пече ненависть до Москви і гонить до чинів боротьби проти неї. Не маючи журби за долю родини я зможу рухатися вільніше і зробити биз порівнання більше. Я знаю, що я не самий і маю приятелів по обох боках кордону, число яких стало росте. Щирим потиском руки висловили приятелі все те, що могло бути недоговореним між ними.

Потяг котився долиною Мариці від турецького кордону до столиці Болгарії. Пірвані його нестримним рухом подорожні линули блискавкою і полишили за собою все, до чого сягав їх зір і до чого лишався байдужим. Він линув країною, яка по кривавих подіях світової війни вернулась до своєї щоденної праці на широких ланах на розлогих схилках гір, вздовж тихої ріки, яку означується в національнім гимні „окровавленою". Селянки, що управляли тютюн, розгінали умучені спини, прислонювали очі долонею від проміння блискучого сонця і дивились на частину чужого світу, що линула блискучим тором повз них до свого призначення. Чи їх думки летіли за потягом в далечінь чи вертались негайно до праці на ріднійріллі, чи може просто зникали без сліду як пасма пари й диму, кинуті машиною на околиці.

В коритарі потягу стояла біля вікна Христя поруч з Марком, рух потягу тулив її до його рамени і давав відчути глибше його близкість. Скора зміна краєвидів перед її очима злагіднювала рештки радісного хвилювання, яке ще тремтіло в ній від перших хвилин побачення, і цеї мінливости, що миготіла перед нею, хотіла б вона втримати незмінним лише її сучасний щасливий стан.

— Знаєш, Марку, казала вона, я тепер, по двох днях мук неспокою перед відїздом, така щаслива, ніби я раптом одужала по тяжкій недузі. Не гадай собі, що я боялась за власне життя, я справді відчувала, що тобі загрожує смертельна небезпека. За себе я властиво взагалі не боялась, бо довідавшись про небезпеку, яка загрожувала мені безпосередньо, я довідалась одночасно, що ти живеш і бориниш мене. Діставши твою записку і знаючи, що в каварні відбувається торг дівчатами, я зрозуміла відразу яка саме небезпека мені загрожувала, Тим більше, що я знала вовчу захланність Добротного, що не лише хотів помститися й усунути мене, а й добре заробити. Але я вже страху не мала. Ахмед викликав довіря до себе, але я властиво не знала, для чого саме, я просила його зателефонувати до „княгині", коли мене було покликано до неї. Може я лише хотіла мати певність, що він мене пiзнує.

(Дальше буде).

СКРІПІТЬ АМЕРИКАНСЬКО-УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛОС В ОБОРОНІ УКРАЇНИ! ВИШЛІТЬ НЕГАЙНО ВАШУ ДОБРОВІЛЬНУ ДОПЛАТУ ДО ПЕРЕДПЛАТИ „СВОБОДИ"!

Володимир Шемердяк.

Колективізація Західної України

Майже непомітно від усіх провели москалі в Західній Україні колективізацію. Вістка що щораз частіше оббігає сторінки московської різномовної преси та до деякої міри була насвітлена на сторінках української національної преси поза Совєтським Союзом.

Колективізація віддає під безпосередню контролю комуністів народнє сільське господарство без решти. Це вже не якісь там податки в грошах, натурі й працею, що їх зразу віддавало селянство москалям, за можливість дальше поливати своїм потом свою землю. Тепер чобіт комуніста загруз в український чорнозем багато дошкульніше, чим вмілі це зробити поміщики, попередники большевиків в цьому відношенні. Тепер західно-український селянин мусить віддавати плоди своєї праці на прогодівок паразитарного московського апарату в Україні й поза нею, заставлений голодом й фізичним примусом порпатися в землі, тоді як йому особисто вона хісна вже не приносить. Селянська приказка, що мовляв „мене з хлопа не скинуть" не справдилася. Москалі зуміли й хлопа скинути з хлопа, й заставити його постократ важче працювати на комуністів, чим працював його прадід на якогось там Потоцького.

Само циферне зіставлення виходить в некористь селянства. Тоді як поміщики були рідкістю й їх родини не надто чисельні, то комуністів, жадних дармого хліба й дбаючих при помочі багнетів за його продукцію — є куди більше. Від ранньої осені біжучого року й українське селянство Західної України було прилучене й зрівняне з усім селянством московської вязниці народів і робить на комуністів та їх родини.

Найбільша боротьба проти колективізації пройшла на Волині. За відомостями звідтам, ця найбільше свідома сьогодні й жертвенна земля, стоїть пустарем. За роки 1946/7 та за перші місяці 1948 року москалі вспіли вивезти з Волині на Сибір не менше як 170 тисяч населення, що при таких втратах як їх понесла Волись в часі німецької окупації, значить для цієї землі цілісне спустошення.

„Встоятись не було сили",— не було виглядів, хоч боротьба мала своє вершкове напруження в осені 1947 року, й закінчилася тільки тепер, суцільною колективізацією більшости областей ЗУЗ. Москалі завершили таким чином свої пляни, що їхній реалізації перешкодила німецько - московська війна.

За першої московської окупації Західної України, москалі повторили політику НЕП-у, що нею так зручно підманули селянство України в перших роках по революції, аж доки не відгодувалися на селянських хлібах й не наступила можливість при сприятливій зовнішній і внутрішній коньюнктурі скочити до селянського горла. В Західній Україні комуністи теж почали зі своїм приходом ділити землю поміж селян (сами за землю не бралися — а тільки ділили). Парцеляції підпали поміщицькі, церковні й державні добра. Спеціяльно створені для цієї мети селянські комітети ділили землю поміж сільську бідноту. Втіха, в ці перші дні була само зрозуміло, бо ж беззмеля й малоземелля карало селянство Західної України цілі століття.

Зворот наступив щойно тоді, коли прийшло платити данину комуністичній державі в грошах та в натурі. Не минуло й півроку, як всі ті селянські руки, що потягнулися жагуче до землі, опали безсильно. Москалі, що налетіли сараною в Західну Україну, щоб тут провести в прискореному темпі комедію, що її двадцятьпять років тому проводили в Центральній Україні, пішли в напрямі змушення селянства до вступлення в колгоспи кількома шляхами. Селянство обложено податками, що в порівнанні до податків у „шляхетській Польщі", від якої, мовляв, москалі „визволили" Західну Україну — були дитячою цяцькою. Скоро за тим пішов ослаблений „продналог", податок продуктами споживання, що його до часу московського наїзду ніхто в Західній Україні не знав. Так кромі грошей треба було москалям віддавати мясо, зерно всіх родів, пашу та сіно, конюшину й коренеплоди, картоплю, буряки, моркву та навіть хрін. Довгі валки селянських возів спішили з тим своєрідним гарачем для комуністів до зсипних пунктів. Гоненням, що приспішувало здачу всіх землеплодів та грошового податку в руки комуністів, займалися вони сами, при помочі зверболаного на місці допомічного апарату. Комуністи вешталися раннім ранком по селах з револьверами при боці, й виганяли селян в поле, чи потім до вимолоту зерна й швидкої вивозки його в зсипні пункти. Терор, що ним супроводилися ці перші кроки нової московської влади, був як звичайно розтрублюваний московською пресою, як вислід любови до московського большевизму й радости іззa „визволення".

Ще один спосіб був вжитий москалями тоді, а тепер здається він був головним засобом упокорення селянства та вирвання йому решток людської гідности. Цим засобом є праця, яка є уділом широких селянських і робітничих мас, з виключенням від цієї приемности білоруких комуністів й усякої другої наволочі. Як в 1940-41 роках так і тепер, москалів в Західній Україні напала дурійка з вирубуванням і нищенням лісів Західної України, що вже й так проріджені. Селяни бували гонені за десятки миль від рідної хати до рубання й вивозки лісу. За років 1940-41 москалі вивозили українське дерево в Німеччину, тепер же везуть в Московщину. В час найгарячіших польових робіт, москалі виганяли селян до робіт державі, погрожуючи засланням. Це в великій мірі причинилося до заломання селянства й на весну 1941 року в найбільше стеросизованих околицях краю повстали перші колгоспи. Комуністи, районні їхні партокомітети, вважали колективізацію своєрідним спортом, й робили між собою соціялістичне „змагання" на краще й швидше зорерування району чи області, й переведення в свойому обсязі „суцільної колективізації". Коли додати до цього тодішні вивози населення, що відбулися кількома масовими наворотами, а теж поодинці, то не було в цьому нічого дивного. Скромні вістки звідтам, з України, вказують, що москалі використали ввесь великий досвід, набутий в час боротьби з селянством центрально-українських земель в роках 1929-1935. Тепер на відносно малий і виснажений край налетіло чимало московського комуністичного дворянства, щоб тут попрагувати й знущатися з селянського болю. Податки, Сибір, знущання фізичні і моральні, тільки навзерх покорили селянство. Большевики радіють, бо їм таки справді є чого радіти. Та селами Західної України бродить примара голоду, нужди й постійної непевности за завтрашній день. Москалі святкують перемогу й переживають облудне „запоморочення від успіхів", що їх приніс московський терор в Україні. Та це ще не остание слово історії. Імперії народжувалися, але й падали. Впаде Москва й заплатить дорого за всі знущання й терор. Український народ буде тим народом, що зірветься перший валити московську вязницю народів.

В справі здогадної заяви адв. Смука щодо нових імігрантів та їхнього протесту

Від Редакції: В другій половині місяця вересня в колах нової української іміграції в Ню Йорку та їх організації „Самопоміч" багато говорилося про здогадну некорисну заяву представника ЗУАДКомітету в Европі, адв. Р. І. Смука, на тему нової української іміграції в Америці, яку він мав висловити на одній пресовій конференції в Німеччині і яку передано в звідомленні В. Ю. Пасічняка в мюнхенській „Українській Трибуні". З метою припинити творення на цю тему „легенд", редакція „Свободи" передрукувала точно подані в У. Трибуні інформації („Свобода", ч. 226) і негайно після того (в. числі 229) надрукувала редакційну статтю, вияснюючи справу та рівночасно вивдигаючи можливість неточного передання заяви адв. Смука співробітником У. Трибуни. В міжчасі, Організація Самопоміч Нової Української Іміграції в Ню Йорку розіслала до преси „Протест", гостро засуджуючи виступ адв. Смука на підставі газетного повідомлення. Редакція „Свободи" того протесту не надрукувала, бо у відповідь на передруковані інформації з У. Трибуни подала свої вияснення, а до формального протесту не бачила достаточних причин. Проте, Редакція звернулася за вияснениями до відповідних відповідальних кол в Европі. Протест нової іміграції був надрукований в „Америці". У відповідь на це одержано тепер вияснення від предсідника дотичної пресової конференції, голови ЦПУЕ п. Василя Мудрого, які говорять самі за себе.

ЗАЯВА ГОЛОВИ Ц. П. У. Е., п. ВАСИЛЯ МУДРОГО:

В імя правди і громадської справедливости прошу опублікувати у Вашому часописі ось які мої вияснення:

В часописі „Америка" з дня 8. 10. 48 був опублікований „Протест нових емігрантів проти заяв представника ЗУАДК в Европі". У цему „Протесті" зацитований вимок зі статті редактора Пасічняка під назвою „Серед труднощів та непорозумінь", слублікованої в „Українській Трибуні" з дня 18. 8. 1948. Редактор Пасічняк пише там про доповідь п. дир. Смука на пресовій конференції, відбутій заходами ЦПУЕ в Авгсбурзі дня 3. 8. 1948. Між іншим, редактор Пасічняк дослівно написав немов би то дир. Смук мав сказати, що багато наших емігрантів, які недавно прибули до ЗДА, зособистих причин сіють там ворожу пропаганду перед старою українською еміграцією".

Як Голова Конференції уважаю своїм громадським обовязком ствердити що слідує:

1. В Конференції взяли участь представники всієї української преси в Німеччині. Ні в одному українському часописі, які були репрезентовані на Конференції, нема у пресових звітах того, що зацитовано з „Трибуни".

2. Це значить, що п. редактор Пасічняк не передав вірно того, що говорив у своїй доповіді п. дир. Смук.

3. Як Голова Конференції не пригадую собі такого вислову п. дир. Смука — як це зацитовано з „УкраїнськоїТрибуни". Натомість пригадую собі докладно, що п. дир. Смук обговорюючи труднощі, з якими стрічається діяльність ЗУАДК в Америці, говорив між іншим і про те, що деякі нові емігранти в Америці ставляться не все позитивно до діяльности ЗУАДК. Так само і деякі скитальці в Европі з якихсь незрозумілих мотивів упереджені до праці ЗУАДК. Такі явища не все причиняються до скріплення позиції ЗУАДК і до підтримки його праці.

Навпаки, неоправдана і недоброзичлива критика діяльности ЗУАДК деякими людьми підриває довіря до нього.

Це згідне з протоколом Конференції.

4. Як хто уважно читав звідомлення п. редактора Пасічняка з Конференції, то не міг недобачити в ньому благородної тенденції підтримки ЗУАДК та заапелювати до читача, щоби працю і зусилля ЗУАДК підтримати та усунути те, що може ускладнювати його допомогову діяльність.

Завданням тих стрічок є вияснити фактичний стан справи та заапелювати до всіх українських людей доброї волі, щоби добро справи ставили понад усе, та не прикладали занадто великої ваги до того, що було опубліковане в „Українській Трибуні" з найкращими інтенціями, а в що закралася — напевно через недогляд — так неприємна і невірна фраза.

Дякуючи дуже за опублікування цих стрічок, прошу при тій нагоді приняти вислови мого поважання

Василь Мудрий.

Мюнхен, 11. листопада 1948.

НА ПРЕСОВИЙ ФОНД „СВОБОДИ"

Жертви, надіслані на цю ціль, як теж добровільну доплату до передплати „Свободи", потверджуємо з подякою проголошенням в цій рубриці.

Ліста: ч. 25.

Відділ:	Жертва:
Mrs. K. Elesko	2.00
Nicholas Butchko	2.00
N. Slywczuk	1.00
Іван Долинюк	3.00
3 Константин Качуряк	3.00
6 Mandzuk Wasyl	5.00
40 V. Hawryliw	2.00
44 Іван Демчук	2.00
44 Панько Демчук	1.00
53 Павло Шпікула	5.00
57 Танас Афінович	2.00
57 Іван Коба	2.00
59 Теодор Скуповський	2.00
76 Михаїл Шкільний	2.00
90 Стефан Баландович	2.00
113 Біланич Йосиф	2.00
155 Joseph Kowalsky	2.00
167 Михаїл Чорний	2.00
252 Nick Yureczkiw	4.00

Відділ:	Жертва:
270 Йосиф Зарецький	2.00
270 Семко Мисак	2.00
270 Михайло Салюк	2.00
274 Василь Коншак	2.00
279 Василь Корда	2.00
288 Іван Салотва	1.00
323 Василь Шіляк	2.00
323 Микита Крикливий	2.00
324 Paul Kolisnyk	2.00
325 Дмитро Смитанюк	2.00
335 Andrew Kocharski	2.00
336 Петро Вельган	2.00
337 Василь Захарків	2.00
361 Михайло Козак	5.00
361 Стефан Сагайдак	3.00
361 Василь Кацюбій	2.00
378 Philip Pancsyszyn	2.00
400 Кость Шотик	2.00
426 Мирослав Комарніцкий	2.00
455 Анна Филіпчук	2.00

„Згвалтована Польща"

Рецензія В. Душника в Н. Й. Таймсі на книжку Міколайчика.

Недавно на книжковому ринку в Америці появилася книжка відомого польського політика С. Міколайчика, п. з. „Згвалтована Польща", на яку Ню Йорк Таймс надрукував в своєму тижневому книжковому додатку з 7-го листопада інтересну рецензію Володимира Душника. В кінцевій заввазі редакція зазначає, що автором рецензії є американський українець.

Даючи назагал позитивну оцінку самої книжки, автор рецензії знаменито використав нагоду, щоби пригадати що досі не цілком виснену в міжнародніх політичних колах справу західно-українських областей. Згадуючи про заторкнену в книжці Міколайчика справу договорів в Ялті і Потсдамі щодо „східної частини Польщі", автор рецензії відразу в душках додає від себе, що це етнографічні українські і білоруські території. В дальшому, розглядаючи теперішнє становище Міколайчика за поворотом цих територій до Польщі, В. Душник в спокійній і тим більш переконливій формі пригадує слова покійного президента Рузвелта, як він заявив, що населення цих територій „є переважно українці і білоруси; вони у великій більшості не є поляками". Ця пригадка в передовому американському органі та в теперішньому зовсім напруженому положенні в світі є дуже на часі і на місці.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ, БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ, А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА.

Місія Містер Періша

Як вже повідомлено у вчорашньому виданні цього щоденника, до Европи виїхав старанням ЗУАДКомітету представник американських фармерів стейту Меріленд, Мр. Френк Періш, що буде дорадником в переселенчих справах в европейській місії ЗУАДКомітету. Мр. Періш виїхав з власної ініціятиви і на власний кошт; ЗУАДКомітет полагодив йому звязані з виїздом формальности та покриває тільки кошта самої подорожі. При цьому інтересно додати, що початково була деяка опозиція проти виїзду Мр. Періша з боку представників ІРО у Вашингтоні, але цю опозицію швидко переможено, як і представники ІРО переконалися про важливість цієї місії та її значення для дальшого здійснювання нового закону про допущення до ЗДА 205,000 нових імігрантів з-поміж европейських переміщених осіб.

Зацікавлення Мр. Періша проблемою українських скитальників та можливостями їхнього переселення до ЗДА датується ще від тоді, як екзекутивний директор ЗУАД Комітету, д-р В. Галан, кілька місяців тому відбув першу конференцію з представниками мерілендських фармерів в Балтімор, шукаючи нових можливостей для якнайкращого використання нового іміграційного закону для українських скитальників на якнайширшій, загально - американській базі. Мр. Періш відразу став речником цеї справи між фармерами в стейті і йому у великій мірі треба завдячувати, що ця справа набрала там таких широких розмірів та стала прикладом можливостей для успішного здійснення нового закону теж в інших стейтах. Від того часу Мр. Періш якнайживіше інтересувався цею проблемою та взяв участь у нарадах в цій справі, що відбулися в урядовій Комісії для Збігців у Вашингтоні. Сьогодні його вже вважається відповідним авторитетом в цих справах, що ще скріплюється його місією до Европи.

Як уже інформовано, Мр. Періш напередодні свого виїзду до Европи зустрівся з кількома місцевими українськими громадянами та поділився з ними своїми думками і спостереженнями щодо можливостей і виглядів використання нового закону для українських скитальників.

Сам Мр. Періш це типовий „енкі" і незвичайно серіозна людина під кожним оглядом. Він є фармер і при цьому прекрасно поінформований в усіх важливіших справах як міжнародного, так і краєвого порядку і має про них свою думку та ними живо інтересується. Виразні факти роблять виразних приятелів — є його життєвою засадою і з нею він підходить теж до проблеми переселення українських скитальників на американські фарми. Сам та від імені мерілендських фармерів він не обіцює нічого такого, чого не можна б в майбутньому виконати і такого самого наставлення він бажав би теж від українських кандидатів на переселення. Він кожночасно кандидатові скаже виразно де й як він мешкатиме, що й як треба йому робити та яку винагороду він за це одержуватиме, але він теж не бажав би, щоби його пропозиції були тільки використані як „нагода" дістатися до Америки вже відразу з іншими плянами. Він виразно стверджує, що нових імігрантів ніхто не держатиме силою на одній чи другій фармі, але це була б погана прислуга собі самому і своїм краянам з боку кожного, хто бажав би цю благородну акцію американських фармерів якнебудь надужити. Тому теж українські громадські організації в Европі повинні відповідно поставитись до добору кандидатів на імігрантів до Меріленду. Тут мерілендські фармері признають великі повновласті ЗУАДКомітетові, що матиме право і обовязок посередництва та інтервенції в усіх справах, звязаних з побутом, життям і працею нових імігрантів на фармах. Мр. Періш та всі інші фармері здають собі справу з того, що ці нові імігранти не всі залишаться на фармах на завжди, але вони матимуть на них великі можливості в перших початках свого нового життя в новій країні. Вони зможуть вивчити мову, пізнати звичаї, познайомитись з американськими методами праці і господарства та здобути собі тривкі підстави для дальшого життя. Ясно, що можна буде і заощадити відповідний гріш на дальший „старт".

(Докінчення на стор. 4-тій)

ЖЕРТВИ НА ПРАЦЮ УКРАЇНСЬКОГО КОНГРЕСОВОГО КОМІТЕТУ

На кампанію, яку тепер веде Український Конгресовий Комітет Америки в ціли зібрання 50-тисячного фонду, жертвували:

Норт Джервіс, Н. Й.: Ліста ч. 26, зібрали П. Бабій і А. Городник: П. Бабій $4; Г. Баран, А. Городник, А. Сидорова по $2; Н. Рибак, І. Тинитишин, Й. Городник, І. Сеньків, Г. Коваль, О. Михальський, М. Пеленський по $1, разом $17.

Шікаго, Ілл.: Ліста ч. 648, зібрав Тарас Шпікула: Т. Шпікула, А. Капустяник, М. Качмар, Й. Дичка по $5; М. Цебрій, О. Сем, С. Генсорський, М. Онищук, М. Микитин, О. Вишиваний по $2; Ф. Васильовський, А. Шмігельський, П. Лучків, Д. Паславський, С. Тимець, М. Лихолат, С. Семчак, В. Масевич, М. Кордик по $1.

Балтімор, Мд.: Зібрала Розалія Івахів: О. Івахів, о. Б. Волошин по $5; М. Лучишин, М. Жук, М. Варгас, А. Івахів, Р. Рудницький, М. Боднар по $1, разом $16.

Елмайра, Н. Й.: Ліста ч. 675, зібрав Григорій Левуш: Г. Левуш $3; П. Левуш, В. Левуш, Д. Левуш, А. Левуш, П. Левуш, М. Левущ по $2, разом $15.

Ню Йорк, Н. Й.: Лісти Товариства Дністер, від. 361 У. Н. Союзу: Ліста ч. 722, зібрав Іван Шаман: Е. Гузар, М. Мичишин по $5; М. Будзак, Д. Помайчук, М. Боднар, С. Зигайло по $2; Й. Шевчук, Ю. Либович, С. Провчак, М. Готсалюк, Н. Василишин, С. Малюк, Ц. Пелешок, І. Дикий, С. Муронюк, С. Валович, І. Собенко, П. Чорний по $1, разом $30; Ліста ч. 723, зібрав Петро Кучма: Михайло Януш $40; П. Кучма, Ю. Лисий, Н. Гладун по $5; П. Терешко $4; Й. Івах, І. Галичин, М. Лазута, Й. Черменський, П. Бич по $2; І. Шамен, Г. Миколишин, Т. Шимкович, І. Зборовський, Н. Лемкович, С. Шевчун, Чума, П. Валтер, М. Александер, Е. Кобзан по $1, разом $79. Ліста ч. 724, зібрав Михайло Мішчишин: Михайло Бабяк, Дмитро Вовчак, Михайло Річардсон по $10; П. Бабяк, І. Урбан, А. Гришко, І. Солан, С. Майстрів по $5; А. Гвозда, М. Кудліб по $3; С. Коротач, І. Теребецький, А. Грицько по $2; М. Мішчишин, Д. Пузик, І. Жураш, М. Прокопів, В. Дяків, С. Бертчук, В. Лотко, Т. Гавран, І. Нелко, А. Ясний, Д. Грицишин, Т. Вишивана, А. Сядук, М. Ремета, С. Кудлик, Ю. Урбан, А. Барнич по $1; С. Пузик, С. Бабяк по 50 ц., разом $85. Ліста ч. 725, зібрав Іван Собенко: І. Собенко: І. Собенко $2; В. Навроцький, В. Собенко по $1; Н. Дацько, П. Мишаловська і М. Королик по 50 ц., разом $5.50.

Дітройт, Міш.: Ліста ч. 948, зібрала Евдокія Микитинська: М. Голик, Е. Микитинська, Королевич, Димка, Біловус, Кравчук по $1, разом $6.

Валінгфорд, Конн.: Ліста ч. 1458, зібрав А. Маланчук: Товариство Січ, від. 54 УНС $10; П. Салабай, І. Гудима по $2; А. Маланчук $1, разом $15.

СПРАВЛЕННЯ ПОМИЛКИ.

В листі, опублікованій в „Свободі" з 11. листопада, має бути, що $15 з Елмайра, Н. Й., жертвувала родина Левуш.

Місія Містер Періша

(Докінчення зі стор. 3-тої).

Усі ці справи Мр. Періш широко обговорював з п. О-Конором у Вашингтоні і зустрів в ньому великого ентузіяста цеї справи, яку він бажав би поширити теж на всі інші стейти.

В цьому Мр. Періш бачить з черги великі можливості для дальшого існування та завдань нашого ЗУАДКомітету, без огляду на те, якби він в майбутньому називався. Він теж радив серіозно застановитися над проблемою власних фармів, на яких можна б нових імігрантів примістити та дати їм затруднення. Він поінформований в соціяльному та професійному складі української еміграції в Европі, але він бачить теж багато професій в Америці, в яких можна б затруднити непрофесійних людей. На підставі нового закону та відповідно до пропорції українських скитальників серед їх загальної кількости, можна б передбачувати, що до Америки могло б приїхати яких 40,000 українців. Але новий закон не робить окремих різниць щодо національного складу і тому все залежатиме від заходів в Америці. Мр. Періш, як американець, теж не робить жадних національностевих різниць між скитальниками і він допоміг би в переселенні кожному, хто на це надається. В цім конкретнім випадку він зв'язався з українським Комітетом, бо той Комітет розробив конкретний плян та повів відповідну акцію. Звичайно, Мр. Періш передбачує всілякі можливі опозиції і радить завчасу на них приготовитися. Між іншим інтересно, що симпатії Мр. Періша до українців мають свою глибщу причину теж в його спостереженнях щодо праці, пильності та порядку і гідности української фармерської сім'ї в його стейті.

Мисис Періш, що була приявна та взяла участь в розмовах, зі свого боку виявила багато зрозуміння до долі скитальників та щирого бажання допомогти їм.

Побажанням якнайкращих успіхів в його благородному ділі попрощали українські розмовці Мр. Періша в його далеку дорогу та в цій тідповідальній місії. Його поїздка до Европи є без сумніву черговим великим досягненням ЗУАДКомітету і вона напевно не залишиться без відповідних наслідків. ЗУАДКомітет подібні заходи, як їх вже пороблено в справі переселення українських скитальників до Меріленду, робить теж в цілому ряді інших стейтів. Це зустрілося з високою оцінкою та великим признанням з боку відповідних властей у Вашингтоні, що тепер ставляють наш ЗУАДКомітет за приклад всім іншим того роду організаціям.

БУВШІ „ДІ ПІ" — СИРОТИ — В ДЕНЬ ПОДЯКИ В НЮ ЙОРКУ.—Атлетична Хлопяча Ліґа в Ню Йорку влаштувала в „День Подяки" прийняття для 50 хлопців і дівчат, сиріт, що прибули щойно до Америки з таборів „Ді Пі" в Німеччині. Кухар Бонічі заявив, що кожна сирота дістала „добру порцію" індика. Було це в ресторані Таверн-ан-ди-Ґрін.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

НЮКЕСЛ, ПА.

З Листопадового Свята на піддержку УПА.

Листопадове Свято в нашій невеличкій громаді відбулося цего року 14 листопада. Церква і саля була виповнена по береги своїми і широнськими громадянами.

По Службі Божій й панахиді за поляглих борців в церкві з відповідною проповіддю о. С. Мусуйчука, була гостина, а по ній концерт в салі, що дали злучені хори Нюкесл-Шерон. Хор з 40 співаків відспівав вязанку дібраних до свята пісень, головно композиції Гайворонського й Леонтовича. Хором управляв о. Мусійчук.

Голвною точкою була святочна промова недавно прибувшого зі скитальщини проф. Петра Весоловського з Йонгставн, О. Промовець звернув увагу на продовжування боротьби Стрільців з 1. листопада 1918. яку ведуть дальше борці УПА. Вказав, що ми можемо звідси помогти цій боротьбі піддержкою матеріяльною і добрим словом про боротьбу УПА.

Найкращою точкою програми були дві деклямації донечок панства Веселовських, Аделі й Орисі, що влучно й зі зрозумінням віддали вірші (о. С. Мусійчука) „Серед ночі" і „Утоптана стежечка".

Крім збірки на покриття коштів гарної гостини, що приладили наші сестриці і хористки переведено збірку на піддержку боротьби УПА. Зібрано $30, які переслано через комітет в Фоладелфії.

Громадянин.

ДІТРОЙТ, МИШ.

З ювилею на допомогу УПА.

Дня 7 листопада новоприбувші скитальці, Григорій і Теодозія Стельмах, святкували 25-літню річницю свого подружжа. Підчас забави п. Павло Желтвай зясував кількома словами завдання Української Повстанчої Армії. Переведено збірку і зібрано $29.

Жертвували: Григорій і Теодозія Стельмах $10; Каролина Стельмах $2; по $1: І. Чайковський, М. Прокопович, К. Орлянський, Й. Юркевич, С. Стельмах, М. Біловус, Й. Деревняк, А. Колодій, І. Гайдук, Й. Гаус, П. Желтвай, А. Старик М. Стельмах, І. Кульчицький, А. Сідило, П. Турецький, О. Захарків.

БУТИ ЧЛЕНОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЗНАЧИТЬ НАЛЕЖАТИ ДО ТАКОЇ ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ, ЩО ПОБУДОВАНА НА ПЕВНИХ, ТРІВКИХ І СОЛІДНИХ ОСНОВАХ.

ГІДНА ПОСТАВА ВОЯКІВ УПА

(Докінчення зо сторони 2-гої)

кому Союзі, в Польщі та в в Східній Словаччині, де вони вбивали членів народно-демократичного режіму"....

Судова розправа продовжується, хоча її вислід вже давно перерішений і не в Братиславі, ані в Празі, але в Москві. Тут ніхто не сумнівається, що цілий процес влаштовано не на те, щоби справді справедливо осудити діла підсудних, але з виразною тенденцією використати його тільки для пропаганди та створити собі штучну „легальну" базу для дальшого комуністичного терору в краї. На це вказували б головно намагання суду „доказувати" зв'язок чеських і словацьких самостійників з УПА.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

Кожний, хто бажає, щоби прислане ним оголошення пошукувань родини і знайомих різних скитальників було поміщене у „Свободі" безплатно, хай вишле таке оголошення впрост до

UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE,
P. O. BOX 1661, PHILADELPHIA 5, PA.

Хто бажає, щоби прислане ним оголошення було поміщене, раз або більше разів, окремо, як платне, то хай разом з оголошенням пришле гроші. Одноразове оголошення, розміру 1 цаль в одній колюмні коштує $1.00.

Адм. „Свободи".

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

БРУКЛИН, Н. Й. — Річні збори Тов. ім. Богдана Хмельницького, від. 158, відбудуться в суботу, 4. грудня, в годині 8. ввечір, в У. Н. Домі, 216 Ґренд ул. Буде звіт контролі, вибір уряду і інші важні справи справи до полагодження, тому ваша приявність конечна. — М. Кіт, рек. секр.

МЕНВІЛ, Р. АЙ. — Повідомляємо всіх членів Тов. ім. М. Драгоманова, від. 181, що річні збори відбудуться в неділю, 5. грудня, в годині 2. пополудні, в У. Н. Домі. Обовязком всіх місцевих і позамісцевих членів є прийти на означений час, бо будуть важні справи до полагодження, як рівнож буде звіт касовий і вибір уряду на 1949 рік. — Ю.Ясінчук, предс.; П. Тиняк, кас.. Г. Шевчук, рек. секр.; П. Лапчинський, фін. секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Цим повідомляємо, що річні бизнесові збори Тов. Дністер, від. 361, відбудуться в суботу, 4. грудня, в шкільній авдиторії св. Юра, 217-219 Іст 6. вулиця, точно в 8. годині ввечір. Просимо всіх членів і членкиць прийти на ці збори, бо є важні справи до полагодження. Ви усі члени цего Товариства повинні відложити все на бік та прийти хоч на річні збори і побачитиш як в Тов. працюється, а тоді буде менше нарікань. — За уряд: В. Павлів, предс.; Н. Левкович, кас.; П. Кучма, фін. секр.; С. Левко, рек. секр.

КОЛЧЕСТЕР, КОНН. — Річні збори від. 434 відбудуться 5. грудня, зараз по Сл. Божій, у Парохіяльній гали, 20 Плізант ул. Всі члени мають бути приявні, бо буде вибір урядників на 1949 рік. На зборах буде приявний організатор А. Маланчук.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, А ТИМСАМИМ СТАВАЙТЕ СПІВВЛАСНИКОМ ДЕСЯТЬ МІЛЬЙОНОВОГО МАЄТКУ ЦЕЇ ОРГАНІЗАЦІЇ

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

Дня 26. листопада 1948 року помер на удар серця в 66. році життя

ІВАН СОРОКА (ст.),

Довголітний член від. 339 У. Н. Союзу в Филадельфії, Па.

Покійний вступив до Союзу в 1908 році і був одним з основників Бр. св. Василія, в котрім занимав різні уряди, в найбільше уряд предсідника. Належав до інших Бр., Тов. і Клюбів, був тихої вдачі і ніколи не жалував труду і гроша на народні цілі. Филаделфійська громада втратила одного з найщиріщих працівників. Походив з села Климець, повіт Стрий. Полишив у смутку жену Анну, дочки Калину, Анну і Єву (всі подружені), синів Михайла і Олексу, котрий є старшиною Американської Армії в Японії.

Тлінні останки будуть виложені в середу, 1. грудня, в гали Укр. Амер. Горожан, 847 Н. Френклин ул. Похорон відбудеться в четвер, 2. грудня, в год. 9. рано.

Просимо всіх членів Бр. св. Василія взяти участь в парастасі в середу і в похороні в четвер. — В. Йц П.!

А. Хромяк, секр.

Дня 19. листопада 1948 року помер у 65. році життя

ДМИТРО ДУДЕК,

член Бр. св. Андрея, від. 48 У. Н. Союзу в Плейнс, Па.

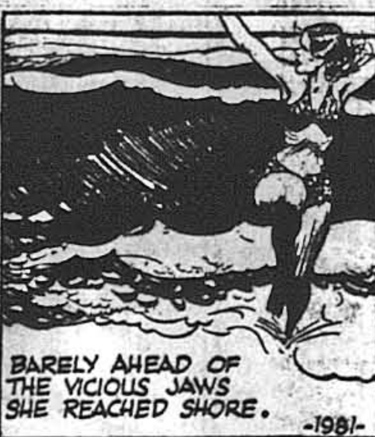
Покійний вступив до відділу в 1916 році. Походив зо села Воснянова, пов. Старий Самбір, Галичина. Полишив в смутку дружину і 2 синів, 1 дочку і 7 внуків. — В. Й. П.!

А. Мазула, секр.

ТАРЗАН, ч. 1981. Небезпека з нетрів.

Ще в час завважала Джена значучий плавень людоїда, який швидко зближався до неї.

Вона ледви втекла з пащі людоїда й вискочила на беріг.

Та в хвилині, як Джена випливала на поверхню, лев нащурив свої уха...

...й скочив до неї з страшним ревом.